

1-TOM, 12-SON
KORRUPSIYA TARAQQIYOTGA TAHDID
Ulug'ov Quvondiq Baxtiyarovich

Surxondaryo viloyati adliya boshqarmasi bo'lim boshlig'i

Ko'pincha metaforadan foydalanish haqiqatni yaxshiroq tushunishga yordam beradi. Shunday qilib, huquqiy voqelikni real hayot bilan solishtirish mumkin. Huquq normalari bor, bu qoidalarning huquqiy munosabatlar, huquqni qo'llash va umuman amalga oshirish shaklida amalga oshirilishi mavjud. Bularning barchasi insonning huquqiy ongi orqali "hazm qilinadi". Bu mexanizm tirik er, tirik o'rmon, tirik odam va boshqalarga o'xshash tirik organizmdir.

Korruptsiya bu organizmning kasalligidir. "Korruptsiya" so'zining etimologik ma'nosi - "zarar". Ma'lumki, ingliz hakamlarida bunday kasallik umuman yo'q. Ular uchun korruptsiyaga yo'l qo'yish bir parcha go'sht yeyish bilan barobar.

Savol korruptsiyaning qay darajada ekanligida. Davlat va huquqning faqat ayrim elementlari ta'sir ko'rsatadigan davlatlar mavjud. Bundan tashqari, jiddiyroq, ortib borayotgan mag'lubiyat darajasi mavjud, shundan keyin biz davlat va huquqni kriminallashtirish elementlari haqida gapirishimiz mumkin. Ekstremal va eng xavfli bosqich - bu jinoiy davlat. Rivojlangan huquqiy tizim va demokratiyani shakllantirish yo'lida postsovet hududidagi mamlakatlarda, yangi demokratiya mamlakatlarida kasallikning ushbu bosqichining yuzaga kelish xavfi juda yuqori.

Bu borada mamlakatimizda, kollegial muassasalarda olib borilayotgan uslubiy ilmiy ishlanmalar to'g'ri yo'lni belgilab olish, tubsizlikka tushib qolishning oldini olishga xizmat qilmoqda.

O'zbekistonda so'nggi paytlarda bu borada katta ishlar qilindi. Ishni izchil va rejali davom ettirish zarur. Korruptsiyaga qarshi kurashning asosiy maqsadi va vazifasi huquqiy makonni tashkil etishdan iborat.

Turli xil davolash usullari mavjud va siz bilganingizdek, nafaqat planshetlar, balki jarrohlik ham mavjud. Masalan, Singapurda amaldorlar va sudyalarning korruptsiya jinoyatlari uchun qatl qilinadi. Biroq, siz bilganingizdek, faqat "tayoq" usulidan foydalanish har doim ham samarali emas. Har bir davlat muammolarni hal qilishning o'ziga xos usullarini tanlaydi. Va amalga oshirilgan ishlar prizmasi orqali ustuvor masalalarni aniqlash kerak. Va ular allaqachon hal qilinmoqda.

Manfaatlar to'qnashuvining oldini olish yoki hal qilish uchun tegishli xodimlarni rad etish va rad etishning aniq tartiblarini belgilang. Bunday tartiblarning aniq mexanizmini yaratish muhim, undan har qanday chetlanish korruptsiyaga boy xatti-

1-TOM, 12-SON

harakatlarning buzilishi sifatida baholanadi. Va keyin mansabdor shaxslarning tegishli harakatlariga baho berishda o'zboshimchalik bo'lmaydi.

Korruptsiyaga oid ishlarni tergov qilishda turli toifadagi shaxslarning immunitetini bartaraf etish. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, bu muassasa ko'pincha korruptsion harakatlar va xatti-harakatlarni tekshirishga to'sqinlik qiladi. Tegishli chorani topish amaliyot masalasidir. Bu muammo juda dolzarb va bu erda, ehtimol, biz yana bir bor huquqiy immunitet institutining chegaralari va choralariga murojaat qilishimiz kerak.

Jinoyat qonunchiligini insonparvarlashtirish jarayonida asosli yetarlilikni ta'minlash. Bir yo'nalishda yoki boshqasida buzilishlar bo'lmasligi kerak. Donishmand Den Syaopin Xitoyda iqtisodiy islohotlar boshlanishida ijtimoiy nuqsonlarni yumshoq qo'l bilan bartaraf etib bo'lmasligini ta'kidladi. Xitoyda ba'zi nazorat choralari, O'zbekistonda - boshqalar, Qozog'istonda - boshqalar qo'llaniladi. Bu yerda asosiysi, korruptsiya uchun jazosiz qolish korruptsiyaning o'sishini rag'batlantiruvchi asosiy omil ekanligini hisobga olgan holda chora-tadbirlarga rioya qilishdir.

Agar insoniyat yam-yashil dunyoni, moviy osmon ostidagi sayyorani o'z kelajak avlodiga qoldirishni istasa, barcha konstitutsiyalardan, jumladan, O'zbekiston konstitutsiyasidan kelib chiqadigan konstitutsiyaviy majburiyat ham kelajak avlodlar normal huquqiy jamiyatda yashash imkoniyatiga ega bo'lishi kerak. Korruptsiya bilan emas, balki qonun bilan. Xo'sh, biz kelajak avlodga nima qoldiramiz? Bizning vazifamiz omon qolish uchun barcha huquqiy va demokratik vositalardan foydalanishdir. Bu asosiy strategik vazifadir

